

Aquest gravat de l'època es correspon literalment amb la primera estrofa de l'Oda: «Mirante majestuosa a prop de la ribera / t'enjoyas y empolaynas per sobre de l'Onyar...»

Una vella i nova «Oda a Girona»

Pep Vila

Presentem als lectors de la *Revista de Girona* una vella i nova oda dedicada a la nostra ciutat, mai no recollida en cap antologia, ni tampoc en els repertoris de la nostra bibliografia local. Composició que, d'altra banda, com totes les d'aquest gènere destria un enfilall de lloances en reconeixement i estima a una petita i dissortada pàtria amarada d'història. A Catalunya, n'hi ha una llarga tradició que arrenca amb l'elegia romàntica d'Aribau. També sabem que aquesta forma ha gaudit d'un gran prestigi a mans d'escriptors de verb poderós com ara Verdaguer, Maragall o Pere Quart. Recordem, en aquest sentit, les dedicades a Girona per Camil Geis, Lluís G. Pla, Joan Mínguez i Miquel de Palol i Felip, glossades per Narcís-Jordi Aragó en dos articles *Tres odes a Girona i un pamflet* i *La Ciutat entre l'Oda i el pamflet*.

La que avui editem, escrita per Pere Roca i Martí, la més reculada de totes, va guanyar un premi en els Jocs Florals del Casal Català de Buenos Aires(2), el 1910. Tot i els meus esforços per documentar-me, no he pogut trobar cap dada biogràfica d'aquest autor. El fet que la presentés a un llunyà concurs jocfloral celebrat a Buenos Aires pot fer-nos pensar en un autor del país que se'n va anar a fer les Amèriques i que sentia nostàlgia de la seva terra nadiua. Un cop premiada fou impresa a Barcelona potser perquè tingués més ressò. El fet de publicar-la, ara i aquí, pot ajudar també a la seva coneixença i difusió. No desdenyo la possibilitat que algun lector atent pugui aportar noves dades sobre aquest escriptor ocasional, un far orientador enmig d'aquesta foscor bibliogràfica.

A propòsit d'aquesta obra Narcís-Jordi Aragó, en l'article abans esmentat, *La ciutat entre l'oda i el pamflet*, afirma:

«... Més que d'aquest segle, sembla del segle passat. Acumula tots els tòpics sobre la geografia i la història de Girona i culmina amb l'evocació inevitable de la gesta dels setges. La darrera i inesperada quarteta toca la tecla folklòrica: "No et treguis mai la roja barretina/ ni mai et deixis perdre lo flaire català, / puix vetlla lo teu poble la raça gegantina, / los nêts dels almogàvers, la gents de l'Empordà"».

Dins de la temàtica de les odes, aquesta ens sembla del tipus heroic o pindàric, centrada sobretot en la lloança dels herois catalans i gironins, emboirats de virtuts patriòtiques. També s'hi despleguen des de la nit dels temps tots els esdeveniments històrics en els quals la nostra ciutat ha franquejat la muralla de la història. El poeta atura la seva cronologia en les guerres napoleòniques, els famosos setges, potser perquè a començament del segle XX, aquest era encara un faust esdeveniment local digne de remembrança en l'imaginari col·lectiu gironí.

La composició de 116 versos ale-

xandrins amb cesura (29 estrofes de quatre versos cadascuna que rimen ABAB) no és cap obra mestra. Hi sovintegen alguns versos feliços i ben trobats al costat d'estrofes prosaiques i llocs comuns sense cap alè poètic. L'obra tampoc s'adiu amb l'estètica del moment. No té res a veure amb les poètiques modernistes i noucentistes que llavors feien forat. Més aviat ens sembla, en les seves limitacions, una peça més aviat renaixentista. Els homes de la Renaixença posen molt èmfasi en la recuperació de parcel·les de la nostra història medieval i una idealització del passat.

Pere Roca basteix aquesta oda a través de la imatge del riu que travessa i vertebrava la ciutat. Entre aquests versos s'hi adivina el ressò de l'època verdaguerriana, majorment la de l'Atlàntida i el Canigó, encara que els resultats siguin molt més magres. Els altres pilars indefectibles del poema són la corrua d'episodis històrics que sedimenten una història, la nostra, plena de dissorts, amb tota mena d'invasions i episodis bèl·lics.

Sempre amb un cert didacticisme, se'ns explica com el record de les gestes antigues ha de servir perquè la ciutat recobri el seu pols després de la desfeta napoleònica. És una llàstima que no hi hagi entre aquests versos una descripció acolorida de la ciutat, la dissecció de l'ànima gironina que pateix el mal de pedra, les menges delicades dels nostres monuments antics, la radiografia dels canvis que havia sofert la ciutat. No hi ha la saviesa d'una observació psicològica penetrant. Potser des de fora estant, des de l'Argentina, no podia fer-se intèrpret dels nous aires que bufaven.

Pel que fa a l'edició del poema, conservo tots els trets de l'obra, amb un total respecte per les formes de l'època. Només adequo majúscules i minúscules.

Pep Vila és filòleg.

(1) *El Punt*, 01-07-87 i 08-07-87.

(2) Fou «estampada a despeses d'en Josep Mascort, donador del premi», i editada a Barcelona per la Impremta Elzeviriana, s/d. Figura com a obra única d'aquest autor en el *Manual del Libro...* de Palau i Dulcet.

ODA Á GIRONA

Lema: *Oppidum*

Mirante majestuosa aprop de la ribera
t'enjoyas y empolaynas per sobre de l'Onyar
qu'enjogassat contemplas al ff de sa carrera,
quan son cor jovenívol fineix de bategar.

5 Tu miras com ses aigües se besan y s'abracen
ab les del Ter, qu'arriva saltant y ben content
de son treball qu'escampa per tot arrèu ahont passan,
sembrant la benhauransa á terras de ponent.

10 Manlleu, la filadora, la gaya y fresca aranya
que nit y dia fila, emsemps que Torelló
ab altre esplet de pobles son pa diari afanya,
pastat ab honradesa, pastat ab sa suhó.

15 Lo riu al apropiarse, al veuret tan ufana
t'ho fa saber placívol, suau y remorós,
ton peu besa ab respecte y vers la mar llunyana
ab son company hi corren cayenthi junts abdós.

20 Tos murs que fa uns quants llustres la pólvora estabella
y apar que t'escalfaban negante lo respir,
aquells recorts de Roma, l'antiga Força Vella,
sos llibres de tas gestas pera l'esdevenir.

No't planyis com matrona que perdi sa hermosura,
ni cap ressó alegíach vullgas doná a tont cant;
lo riu que t'atravessa y plateja ta cintura
eternament tas glorias exten cap á llevant.

25 Jo.l sento qu'ab veu dolça, confós ab quin l'abrassa
li conta tas grandesas, li explica ton sofrir,
y abdós ho repeteixen ab veu de noble rassa
y al mar al andinsarse l'espai fan retrunyir.

30 Heroic es ton origen, ciutat ab sanch regada,
los arias y els del Laci te daren aquest nom;
l'exércit brau d'Aníbal hi deixa sa petxada
y Roma fá que sigas l'enveja de tothom.

35 Los gotgs prou te respectan, tas lleys tocar no gosan,
y Roma vetlla sempre ta llengua y tas costums
y els segles que caminan y que jamay reposan
te donan per ombrela del dret romà las llums.

40 Sens temer lo martiri, la fe del Christ confessen
tas viudas y donzellas, lo noble y son vassall,
y com Narcís ton bisbe, llur sanch de creyents vessan
qu'exhala suau flayre quan corra riu avall.